

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. III. De Marcomanorum, Sedusiorum, atque Harudum antiquissimis sedibus apud Rheni ripam, antequàm in Bojohæmum transmigraverunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

hos autem in Germaniam transisse Prisco Tarquinio Romæ regnante, auctor est T. Livius lib. v; id est, circa annum ab urbe conditâ c l; ante natum Christum 15 c.

Quàm diu Helvetii dictas tenuerint sedes, item à quibus populis pulsi in quas terras migrarint, prorsus incertum est. Pulsi fortè fuere à Germaniæ gentibus, *Marcomannis*, *Sedusis*, *Harudibus*, atque *Nariscis*: quarum priores tres ante Julium Cæsarem eadem coluisse loca, docent historiæ; ut proximo capite ostendam. De Nariscis suo loco dicitur.

CAP. III.

10 De MARCOMANNORUM, SEDUSIORUM, atque HARUDUM antiquissimis sedibus apud Rheni ripam, antequàm in Bojohæmum transmigraverunt.

MARCOMANNI quam regionem sub Maroboduo rege incoluerint, alii etiam fortasse ante me dispexerunt, in Bojohæmum pervenisse, satis constat. At unde profecti, & quæ antiqua eorum sedes; id parum sollicitos fuisse video, qui antehac ad Germaniæ antiquitatem commentati sunt. Proinde haud pigeat, rem altiùs hoc loco investigare. Velleius Paterculus, in libro II, *Nihil erat*, inquit, in Germaniâ, quod vinci posset, præter gentem Marcomannorum: quæ, Maroboduo duce, excita
20 sedibus suis, atque in inferiora refugiens, incinctos Herciniæ silvæ campos incolebat. Nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet. Maroboduus, genere nobilis, corpore prævalens, animo ferox, natione magis quàm ratione barbarus, non tumultuarium, neque fortuitum, neque mobilem, & ex voluntate parentum constantem, inter suos occupavit principatum; sed certum imperium, vimque regiam complexus animo, statuit, advocatâ procul à Romanis gente suâ, eò progredi, ubi, quum propter potentiora arma refugisset, sua faceret potentiissima. Et paullo post: Sentio Saturnino mandatum, ut per Castos, excisis continentibus Herciniæ silvis, legiones Bojohæmum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est) duceret. quo loco lego, in Bojohæmum: est quidpe regio, non opidum, seu vicus. Marcomannorum gentem, sedibus suis excitam, in inferiora transgressam, incinctos Herciniæ silvæ campos id est, Bojohæmum incoluisse, ait auctor. itaque in superioribus eos antè locis constituisse, certum est.
30 Quæ sunt autem illa loca, incinctis Herciniæ silvæ campis, id est, Bojohæmo superiora? Quidam è dictis modò Velleii verbis haud dubiè colligunt, in Moraviâ Marcomannos fuisse, antequàm Bojos è Bojohæmo expulerint. Sed quomodò Moravia Bojohæmo superior? Haud equidem intelligo. Logi sanè sunt, ac nugæ meræ. sequens mox auctoris verum ostendit oratio. Maroboduus statuit, advocatâ procul à Romanis gente suâ, eò progredi, ubi, quum propter potentiora arma Romanorum refugisset, sua faceret potentiissima. Si procul à Romanis in Bojohæmum refugit, certè in Moraviâ antè haud constitit; ut quæ remotior à Romanis, quàm ipsum Bojohæmum. Alia igitur regio investiganda, in quâ egit, antequàm procul à Romanorum armis refugeret. Jul. Cæsar in Gallici belli commentario primo tradit, Ariovistum Germanorum regem in exercitu suo in Galliâ habuisse
40 Nemetes, Tribocos, Vangiones, Marcomannos, Harudes atque Sedusios. quarum gentium tres priores, jam ante Cæsarem, Gallicam Rheni ripam coluisse, in superiori volumine demonstratum est. Ariovistum verò in Germaniâ, antequàm à Sequanis in Galliam vocaretur, Germanorum regem fuisse, extra controversiam ponitur. Nihil autem probabilius, quàm proximos sibi Sequanos in auxilium contra Aeduos vocasse Germanos. propiores verò nulli esse potuerunt, quàm qui inter Mœnum, Danubium, atque Rhenum, amneis incoluerunt. unde dilucidissimo argumento colligitur, eosdem habuisse Ariovistinum in Germaniâ regnum fincis, quos antè Helvetii. Hæc igitur antiqua MARCOMANNORUM, SEDUSIORUM, HARUDUMQUE, ac vera sedes. quos omneis
50 Maroboduus, homo privatus, natione Marcomannus, quum Romæ dominationem certumque in populareis imperium animo concepisset, Augusti beneficiis auctus, in patriamque reversus, in Bojohæmum deduxit. ejus rei testis est, præter Velleium, Strabo lib. VII, his verbis: Εἰς πᾶσιν ἡ ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκυνίῳ δρυμὸς, καὶ τὰ τῶν Σουηθῶν ἔδμη, τὰ μὲν οὐκ ἄντα ἐστὶν ἔδμη δρυμῶν ἐν οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Βουίασμον (lege Βοιουάσμον) τὸ δὲ Μαρβοδῶν βασιλεῖον· εἰς δὲ ἐκείνῳ τῶν ἄλλων τι μετανέστησεν τὰ εἴδη, καὶ δὴ οὖν ὁμοθύνει ταυτῶν Μαρκομανῶν. ἐπίσθη δὲ τῶν περιγματοῦν ἐξ ἰδιώτων, μὴ πῶς ἐν ἑαυτῶν ἐπιπόδον. νεῖον δὲ ἦν ἐν γείδε, καὶ ἐνεργεῖτο ὑπὸ τῶν Σουηθῶν. ἐπιανελεῶν ἡ ἰδιώστων. hoc est: In hac Germaniâ est etiam Hercynius saltus, & Suevorum gentes: quarum quedam ipsam incolunt silvam: in quibus est etiam Bojohæmum, Marobodui regia.
in quam

in quam regionem tùm alios complureisille transtulit, tùm populareis suos Marcomannos. occupavit namque dominationem privatus, postquam Româ redisset: ubi juvenis vixerat, & beneficiis ab Augusto adfectus fuerat. Ἄδυσ π, inquit, πλεῖς. sub quibus haud obscurè notantur SEDUSII, & HARUDEI; qui, unâ cum Marcomannis, Ariovisto, ut suprâ dictum, in Galliâ militarunt. Video tamen, doctissimum quemdam virum ex his vocibus ἄδυσ π πλεῖς collegisse, Bojorum aliquam partem mansisse in Bojohæmo. Verùm hoc aperti erroris convincit vox intermissa μετὰ τὴν ἴσθμον, id est, transtulit. Marcomannos igitur, unâ cum Sedusiis, atque Harudibus, avocavit Maroboduus procul à Romanis, id est, à Romanorum provinciâ Galliâ: & à Rheno flumine, Danubiique fontibus, seu superiore ejus parte, in inferiora, sive in incinctos Herciniæ silvæ campos, id est, in Bojohæmum deduxit: uti tutum sibi 10 regnum constitueret, quum procul à Romanorum potentiâ futurus esset; Romanis Alpibus ab hac parte nondum transgressis; & Rhætiis Noricoque nondum perdomitis. quod tùm ex Velleii verbis modò citatis colligitur; quæ alias constare nullo modo possent: tùm alio etiam argumento evincere conabor. Maroboduus scilicet, antequàm Tiberius expeditionem, Augusti Cæsaris auspiciis, adversus eum molitus est, de quâ Velleius loco prædicto agit, potentissimum jam sibi regnum paraverat; multis perdomitis nationibus, aut etiam conditionibus ad se pertractis; ut auctor est Strabo, superioribus hæc subnectens: Ἐπανελευθέρων δὲ ἰδιωτάστους, καὶ κατακτητῶν, πρὸς οὓς εἶπεν, Λεγίους, τὸ μὲν ἐστὶν, καὶ Ζάμους, καὶ Γάπνας, καὶ Μαργίλωνας, καὶ Σιδίνους, καὶ τῶν Σαρκῶν αὐτῶν μὲν ἐστὶν Σίμωνας. id est: Reversus autem regnavit; subjecitque sibi, præter jam dictos, Lugiorum magnam gen- 20 tem, Zumos, Gutonas, Mugilonos, Sidinos, & ex ipsis Sævis magnum populum Semnonos. Huic consentiens Paterculus, eodem in libro, Occupatis igitur, inquit, quos prædiximus, locis, finitimos omnes aut bello domuit, aut conditionibus juris sui fecit. Patere autem tam potens regnum, nisi plusculorum annorum spatio, haud quivuit. Ejus temporis initium facile eò usque extendi potest, uti Rhætiarum Noricique subactionem antecedit. Noricum quidpe perdomitum fuit sub Augusti Cæsaris imperio, L. Donatio, P. Scipione COS.; teste Dione, in lib. LIV; id est, anno ab V. C. DCXXXVIII. sequenti anno, ut auctor est idem Dio, M. Druso Libone, L. Calpurnio Pisope COS., Rhætiæ quoque fuerunt debellatæ. Tiberius autem expeditionem in Marcomannos paravit, M. Lepido, L. Aruntio COS.; id est, an. ab V. C. DCCLVIII. nam hoc anno ad Dalmaticum bel- 30 lum profectum narrat Dio lib. LV: Velleius autem tradit, quum in Marcomannos pararet expeditionem, bello Dalmatico fuisse avocatum. Inter utrumque igitur tempus anni colliguntur XX. quod spatium haud enorme, si genteis respicias, quas sibi subjecit Maroboduus, violentas, ut inquit Tacitus annal. II. Ac Strabo eequidem, loco suprâ citato, discretè testatur, juvenem inchoasse imperium. Tacitus, prædicto annali; Maroboduus quidem (regno pulsus) Ravennæ habitus, si quando insoleferent Sævi, quasi rediturus in regnum ostentabatur. sed non excessit Italiâ per duodeviginti annos: consenuitque, multum imminutâ claritate, ob nimiam vivendi cupidinem. Pulsus est regno, Tiberio Romæ imperitante, M. Silano, C. Norbano COS.; id est, anno, post M. Lepidi, L. que Aruntii consulatum, XIII. Hos igitur XIII annos; item XV III istos, quos in Italiâ vixit, XX illis adde; 40 & erunt in universum LI. his rursus adde alios, si videtur, XX annos, quos natus regnum occupavit; & rectè constabit cum Taciti tùm Strabonis ratio: quorum hic adolescentem inchoasse regnum, ille consenuisse in Italiâ, adfirmant. Nec quidquam impedit, quin credas, LXXI^{um} etiam annum senectutem ejus excessisse; quò altior reddatur adolescentia, in quâ dominationem, Româ reversus, occupavit. Hinc igitur maximè probabile fit, antequàm Noricum Rhætiæque fuerunt perdomitæ, Maroboduum Marcomannos suos, unâ cum Sedusiis, atque Harudibus, procul ab Rhæni ripâ, & Galliæ, Romanorum provinciæ, confinio in Bojohæmum avocasse. At, quomodò, inquires, tutum habere potuit 50 regnum in Bojohæmo, Italiâ haud perinde longè distitâ? nam & Tacitus, dicto libro, propinquum eum dicit hostem. Respondeo: haud secus ac ipsi Norici, multo Italiæ propinquiores; de quibus sic Florus, lib. IV, cap. ultimo: Noricis animos dabant Alpes, atque nives; quò bellum non posset ascendere. Maroboduus igitur Alpibus juxtâ ac Danubio, altissimo latissimoque flumine, & Bojohæmicis jugis tutus esse potuit.

Ceterum sineis singuli isti prædicti tres populi ad Rhenum, antequàm universi in Bojohæmum transducti fuerunt, quos habuerint, quamvis difficile fuerit, conabor tamen indicare. MARCOMANNORUM nationem reliquis duabus fuisse validiorem, inde conjicio, quòd Maroboduus, qui omnibus pariter imperavit, omnibusque simul in Bojohæmum deduxit, Marcomannorum dicitur rex; Bojohæmumque Marcomannorum sedes;

sedes; reliquorum nominibus suppressis. His igitur ampliores, quàm illis, agrorum tribuo fineis. & quia proximum sibi regem Ariovistum in auxilium vocasse Sequanos jam antè demonstravi; terminos eis statuo, à meridie Danubium; ab occasu Rhenum; à septentrionibus Nicrum, &, qui in hunc defluit, Cocharum: ab ortu eundem Cocharum, ad arcem usque *Kocheburg*; inde lineam ad opidum usque *Königsprun*, & hinc Brentium amnem, qui inter duo opida *Gundelsing* & *Lauing* Danubio miscetur. Regiones nunc his finibus continentur istæ: Wirtembergiensis ducatus totus; Rhenani Palatinatus pars inter Nicrum & Rhenum; Brisigavia, & Sveviæ ducatus pars, inter fontem Danubii & opidum *Gundelsing*.

10 SEDUSIIS hinc limiteis facio, à meridie Cocharum & Nicrum amneis; ab occasu Rhenum; ab septentrionibus Mœnum, ad opidum usque *Bamberg*, & confluentem Redonitii fluminis; ab ortu, dictum modò flumen, &, qui in hoc evolvitur, Aeschium amnem; ab hujus fonte lineam ad dictum opidum *Königsprun*. Portiones heic nunc sternuntur Palatinatus Rheni, & Franconiæ.

HARUDEIS quia postremi omnium in Galliam ad Ariovistum commigrarunt, teste Cæsare, belli Gallici commentario primo; postremos etiam atque remotissimos omnium fineis domi in Germaniâ eos coluisse existimo. unde reliquum agrorum iis adscribo, quod à Marcomannis ac Sedusiis, inter Mœnum & Danubium, ad Nariscorum usque confinium extensum fuit. terminum autem inter Harudeis atque Nariscos statuo juxta lineam, ab fontibus Mœni ad opidum *Ingolstat* ductam. Regiones nunc his finibus comprehenduntur istæ: Franconiæ ac Palatinatus superioris partes, cum agro Norimbergensi; item Sveviæ portio, quâ opida *Dünckelspübel* & *Nördlingen*.

20 Ceterò, post Ariovistum alius rex tribus dictis populis fuerit, antequàm Maroboduus regnum occupavit, an liberè, ut reliquæ nationes Germaniæ, egerint, an denique Ariovistus paullo antè, quàm Maroboduus Româ rediit, vitâ excessit, parum exploratum habeo. Cæsar certè, in commentariis de bello Gallico, sibi ipsi contradicere videtur super Ariovisto. quidpe comment. 1, *naviculam ait deligatam ad ripam nactum eâ profugisse* in Germaniam, postquàm prœlium infeliciter secum in Galliâ commisisset. in commentario autem v, *magno esse ait Germanis dolori Ariovisti mortem, & superiores Romanorum victorias*. Si profugit ultra Rhenum in patrias terras, ibique postea mortuus est; quâ Germani mortem ejus Cæsari imputare potuerunt? nisi fortè, quòd in Galliâ cum mori haud passus sit. At poterat fortasse in illo Gallicano prœlio vulnus grave accepisse, ex quo, in Germaniam reversus, mortuus est. Malim tamen pro voce *mortem*, legere *fortem*. quidpe Ariovisti fortem Germani graviter atque acerbè tulisse poterant, quòd tot tantarumque gentium rex, & totius ferè Galliæ Celticæ modò dominus, uno prœlio ab Cæsare fufus, Galliâque pulsus esset.

CAP. IV.

De GALLIS, decumanos agros inter Rhenum Danubiumque exercentibus; qui ALEMANNI & ALAMANNI dicti.

40 PROPECTIS à Rheni ripâ in Bojohæmum Marcomannis, Harudibus atque Sedusiis; in vacuos cultoribus agros successerunt Rhenum transgressi Gallorum quidam, de quibus auctor noster, eodem libro de Germaniâ, iis, quæ de Helvetiis dixerat, hæc continuo subjungit: *Non numeraverim inter Germania populos, quamquàm trans Rhenum Danubiumque consederint, eos, qui decumates agros exercent. Levissimus quisque Gallorum, & inopiâ audax, dubia possessionis solum occupavere. mox limite acto, promotisque præsiidiis, sinus imperii, & pars provincia habentur. Ultra hos Catti*. De eodem solo auctorem heic agere, quod antea Marcomanni ac Sedusii tenuerant, fati liquet ex 50 eo, quòd inter Danubium Rhenumque id situm tradit: item quòd *sinus imperii, & pars provincia*, haud dubiè Galliæ: tum quòd ultra fuerunt Catti; qui Mœno terminabantur. denique, quòd Galli occuparunt; qui procul dubio fuere è Sequanorum, Rauracorum, Helvetiorum, & aliorum nationibus. nam Sequanorum ad Rhenum proximi versùs septentriones Tribochi ac Nemetes, fuere Germani. Strabo etiam, lib. VII, horum Gallorum inter Rhenum Danubiumque meminit, in his verbis: *Προσιρηνία ἐστὶ οὖν ἐστὶ τῶ Ἰστροῦ τὰ ἀπέραν τῶ Ρῆνου, καὶ τῶ Κελτικῆς. τὰ αὐτὰ δὲ ἐστὶ τὰ τὴ Γαλατικῆ ἐστὶν, καὶ τὰ Γερμανικὰ, μέγα βασιλευσάν. id est: Ab Istro septentriones spectant, quæ sita sunt ultra Rhenum, & Galliam; ut sunt Gallicæ gentes, ac Germanicæ, ad Baitarnas usque. Justus Lipsius hæc Taciti verba, dubia possessionis*